

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Довідник з академічної доброчесності для школярів

Міністерство
освіти і науки
України

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Довідник з академічної добročесності для школярів

за загальною редакцією О. О. Гужви

Харків
2016

УДК 373.5.015.31:174.7(035)
ББК 74.200.51я22
Д 58

Д 58 **Довідник** з академічної доброчесності для школярів / уклад. М.В. Григор'єва, О.І. Крикова, С.Г. Певко; за заг. ред. О.О. Гужви. — Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. — 64 с.

Довідник містить низку практичних порад та пояснень щодо того, як правильно робити осилання, що таке плагіат та чому важлива академічна доброчесність.

Видання розраховане на учнів молодшої та середньої школи, вчителів та батьків.

Ілюстрація на обкладинці з ресурсу Freerik.com.

УДК 373.5.015.31:174.7(035)
ББК 74.200.51я22

- © Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2016
- © Григор'єва М.В., Крикова О.І., Певко С.Г., уклад., 2016
- © Трубчанінов В.О., макет обкладинки, 2016

ЗМІСТ

Від редактора	5
Академічна доброчесність як основа успіху	7
Вступне слово	9
Що таке академічна доброчесність?	11
Доброчесність у навчанні	15
Шкільний кодекс доброчесності	19
Твої знання — твій капітал!	24
Що таке плагіат? Чому це погано?	26
Визначення плагіату	28
Що таке інтелектуальна власність?	32
Чому плагіатити це погано	33
Позитивні причини не плагіатити	34
Плагіат на практиці	35
Дослівний плагіат	36
Мозаїчний плагіат	37
Неадекватний переказ	39
Що не є плагіатом?	40
Як уникнути плагіату	42
Висловлюй власну думку	43
Будь самостійним	45
Як знайти свій стиль	46
Як правильно цитувати. Стилi цитування	47
Вимоги щодо посилань та цитування джерел	47
Цитування інтернет джерел	51

Відповідальність за плагіат	54
Юридична відповідальність в Україні	54
Етична відповідальність	55
Як захистити своє право на інтелектуальну власність	56
Приклади відповідальності за плагіат у світі	57
Література	59

Від редактора

Тема плагіату та різних форм академічної недоброчесності останнім часом знаходиться у фокусі досить жвавого обговорення, та на сьогодні єдине, що можна протиставити культурі «cutting and pasting», це творчість та сталі практики академічної культури, бо ані санкції, ані різні форми контролю в суспільстві, що практикує «репост» частіше, ніж цитування першоджерел, не є дієвими. Високий рівень плагіату та зростаюча кількість публічних кейсів виявлення шахраїв має й зворотний ефект, це робить академічне середовище толерантним. Культура, академічні цінності в ситуації з плагіатом виконують регуляторську функцію, вони регулюють, контролюють та санкціонують норми, що прийнятні. Лише інституційних норм контролю та санкцій недостатньо для регулювання будь-яких форм академічного шахрайства, насамперед плагіату. Саме тому важливо, щоб традиції, норми доброчесної поведінки формувалися ще в школі.

Треба визнати такі факти:

- Плагіат існує та широко розповсюджений;
- Плагіат використовують як учні/студенти, так і викладачі/науковці;
- Найбільш мотивовані та амбітні учні/студенти та науковці також схильні до використання плагіату;
- Санкції та контроль не є єдиним ефективним

методом боротьби з плагіатом;

- Існує досить суперечлива ситуація щодо розуміння того, що насправді є плагіатом;
- Багато осіб, особливо серед школярів та студентів, не трактує серйозно плагіат як злочин.

Відсутність культурної складової, яка б регулювала недоброчесні практики на рівні норм, традицій, цінностей академічної культури, робить інституційні норми контролю зовсім неефективними навіть на рівні інформування про форми плагіату та розуміння, що таке плагіат.

Розповсюдження професійної етики, норм та формування відповідальної позиції ще в школі може бути одним з найефективніших засобів боротьби з плагіатом.

Протистояння шахрайству в науці часом прирівнюють до кидання мотикою з метою поцілити в сонце, маючи на увазі, що повністю це явище викоринити не можна і що завжди знайдуться особи, які захочуть легко дістатися наукових вершин нечесним шляхом. Однак «кидати мотику», без сумніву, варто, адже найчастіше корупція, шахрайство та їх толеранція в судах, лікарнях, державних установах тощо народжується саме з шахрайства в університетах: купленої дипломної роботи, запозиченої чужої статті чи підтасованих результатів наукової роботи.

*Керівник відділу
реклами та брендингу
Центру зв'язків з громадськістю
ХНУ імені В.Н.Каразіна*

Гужва О. О.

Академічна доброчесність як основа успіху

Від того, які випускники виходять сьогодні зі шкільних стін, залежить, якими будуть абітурієнти та майбутні студенти. Молоді люди потрапляють зі школи в університет вже з певними сформованими звичками щодо навчання — як вчитися, як виконувати завдання, що є прийнятним і нормальним в процесі навчання, що можна, а чого — не можна робити.

Окрім того, на першому-другому курсі університету навчання не сильно відрізняється від шкільного — студент так само отримує розклад дисциплін, має чітко визначений графік, отримує оцінки за відвідування занять і проміжні завдання. Ні в школі (навіть в її старших класах), ні на першому курсі університету учень чи студент, зазвичай, не отримує чітких порад щодо того, якими саме принципами він має керуватися під час виконання письмових робіт чи інших самостійних завдань. Відтак проблема плагіату, яка тривалий час не вважалася проблемою і не обговорювалася відкрито, набула таких масштабів, які призвели до розмивання меж і невизначеності щодо того, що є нормою, а що — порушенням академічної доброчесності.

Саме для того, щоб висвітлити проблему плагіату і розповісти про неї зрозумілою мовою, був виданий цей довідник. Інформація, що міститься

в довідникові, буде корисною як вчителям, так і учням середніх шкіл — вона надасть їм уявлення про плагіат як системне порушення академічної доброчесності, про види та шляхи його подолання, про кодекс честі як суспільний договір всіх учасників навчального процесу (учнів, викладачів і адміністрації навчального закладу), про те, що є прийнятним, а що — не прийнятним в стінах саме цього навчального закладу. А головне — цей довідник забезпечить учнів та їх вчителів практичними механізмами з правильного оформлення письмових робіт, цитат, списку літератури тощо, що допоможе їм уникати ненавмисного порушення правил академічної доброчесності у майбутньому.

Дотримання академічної доброчесності, формування культури чесного навчання є важливим для розвитку всієї освіти, але так само важливими вони є для кожного учасника академічного процесу — учня, студента чи викладача, адже безпосередньо впливають на рівень і якість знань, які вони отримують, і на те, якими спеціалістами вони стають в майбутньому. Добре підготовлені успішні спеціалісти з високою культурою щодо навчання і дотримання чітко визначених правил гри стануть тим поколінням, яке зможе досягти успіху в дорослому житті і долучитися до розбудови успішної держави.

Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project — SAIUP)

Вступне слово

Шановний читачу! Ти тримаєш цей довідник не випадково. Чому слід його прочитати? Завдяки йому ти зрозумієш цінність своїх думок, ідей та знань, навчишся правильно використовувати думки інших, не копіюючи їх. Під час навчання ти багато читаєш, пишеш, слухаєш та розповідаєш. Твоє мислення ґрунтується на фактах з підручників, цитатах твоїх улюблених героїв з оповідань, думках твоїх вчителів, інформації, яку ти знаходиш в інтернеті, тощо. Головне — навчитися їх правильно цитувати та мати свою унікальну думку.

Що ж таке плагіат та яким він буває? Відповідь є у довіднику. Також ти дізнаєшся про те, що називають «академічною доброчесністю», «інтелектуальною власністю» та «кодексом честі». Всі ці терміни не такі вже й страшні, як може здаватися на перший погляд. Ти отримаєш низку практичних порад щодо того, як знайти свій власний стиль письма, як правильно робити посилання на використані джерела інформації та як слід їх цитувати і коли саме це необхідно.

Плагіат має багато облич, іноді він дуже підступний і може легко ввести в оману. Трапляється так, що учні «запозичують» ідеї або слова інших, навіть не підозрюючи, що це плагіат. Довідник допоможе розібратися з цими складнощами та навчитися розпізнавати «дослівний» та «мозаїчний» плагіат,

«неадекватний переказ» та багато іншого.

В останній частині довідника ти дізнаєшся про те, чи передбачено законодавством України покарання за плагіат та яким саме воно може бути, а також про те, як захистити своє право на інтелектуальну власність. В заключній частині перераховано багато цікавих випадків плагіату з різних країн світу, які не варто повторювати, як ти вже розумієш. Отже, час дізнатися, як завжди бути унікальним!

ЩО ТАКЕ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ?

Чеснота краще, ніж багатство й почесні.

Георгій Кониський

Шахрай в школі є шахрай в житті.

*Американський філософ Джон Дьюї, одного разу сказав:
«Освіта не підготовка до життя; освіта і є саме життя».*

Зайнаб аль-Хаммаді

Поширення різних форм академічного шахрайства не можна назвати суто вітчизняною проблемою, це — світова тенденція, основними формами якої стають списування, плагіат та недоброчесна поведінка задля отримання оцінок. Розвиток інформаційних технологій, спрощення доступу до пошуку інформації в мережі Інтернет призвели до активного розвитку так званого інтернет-плагіату. На жаль, представники академічної спільноти є найактивнішими поціновувачами плагіату та інших форм академічного шахрайства.

На сьогодні плагіат — це тотальна практика, що розповсюджена у вищих навчальних закладах та має транзитивний характер, тобто формується ще в школі.

На зменшення рівня академічного шахрайства впливає: чіткість формулювання вимог та інструкцій щодо учнівських або студентських робіт, розуміння різниці між правильним і неправильним, а також впевненість учнів у тому, що під час переві-

ки робіт викладачі будуть очікувати на шахрайство. Проте основним і досить вагомим чинником є схвалення та байдужість або засудження однокласниками різних форм шахрайської поведінки.

На розвиток і поширення різних форм плагіату впливають, з одного боку, відсутність чіткого розуміння, що таке плагіат та різновиди форм недоброчесності, а з іншого — відсутність навичок щодо академічного письма та роботи з інформацією, що повинні формуватися ще в середній школі. Ми можемо говорити про цілу глобальну культуру шахрайства, де учасники таких практик не тільки толерантно ставляться до плагіату та інших форм шахрайства, але й вважають їх виправданими для досягнення власних цілей та успіху. Це вже не тільки форма академічної нечесності, це своєрідний стиль, що «приймається» навіть тими, хто не схвалює цих практик. В цілому, високий рівень толерантності до плагіату та інших форм академічної нечесності може призвести до зниження «статусу» отриманої кваліфікації, втрати конкурентоспроможності такого фахівця на ринку праці.

З останніх аналітичних робіт, які дають доволі добре уявлення про сучасний стан справ, можна згадати соціологічне дослідження «Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку», яке проводилося з 25 грудня по 10 липня 2015 року Східноукраїнським Фондом соціальних досліджень спільно з Інститутом соціально-гуманітарних досліджень Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*.

* Посібник з академічної грамотності та етики [Electronic Research]. — Way of accesse:fond.http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/books_ac-gr.pdf.

На його підставі досить послідовно розглянуто мотивацію вступу та навчання в українській вищій школі, механізми та традиції оцінювання знань студентів, такі навчальні практики, як складові академічної культури, різні прояви «академічного шахрайства», як фундаментальну проблему вітчизняної академічної культури. Найбільш вагомими, на наш погляд, показниками є у 67% студентів вступають до українських ВНЗ без домінуючої мотивації на отримання професійних знань; у процесі навчання сформувалася стала тенденція на переорієнтацію значної частини студентів з отримання знань на отримання формальних атрибутів освіти (дипломів); лише 14% мають стійку орієнтацію на професійну діяльність за отриманим фахом, а 54% взагалі не мають наміру працювати за отриманою спеціальністю; 76% студентів залучені до недоброчесних колективних практик під час складання іспитів, а 67% систематично використовують таку форму академічного шахрайства, як списування; переважна більшість (понад 90%) студентів використовують плагіат в тій чи іншій формі; 23% студентів зазначають, що на їхньому факультеті трапляються випадки отримання оцінок за послуги або гроші.

Сутність поняття академічної доброчесності (academic integrity) можна розкрити через такі ключові категорії, як:

1. чесність (honesty);
2. довіра (trust);
3. справедливість (fairness);
4. повага (respect);
5. відповідальність (responsibility);
6. підзвітність (accountability).

Вважаємо за цілком виправдане навести визначення цих основних аспектів за текстом Бухарестської Декларації з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні, 2004 р.:*

- «2.3. Виховання чесності слід починати з себе, а вже потім добиватися її поширення серед всіх членів академічної спільноти, не допускаючи ніяких форм обману, брехні, шахрайства, крадіжки або інших форм нечесної поведінки, які негативно впливають на якість отриманих академічних ступенів.
- 2.4. Довіра, яку взаємно поділяють всі члени академічної спільноти, є основою для клімату роботи, яка сприяє вільному обміну ідеями, творчості та індивідуальному розвитку.
- 2.5. Забезпечення справедливості у викладанні, оцінці освітніх досягнень студентів, наукових дослідженнях, кар'єрному розвитку персоналу, отриманні будь-яких нагород, відзнак, ступенів повинно ґрунтуватися на законних, прозорих, справедливих, передбачуваних, послідовних і об'єктивних критеріях.
- 2.6. Вільний обмін ідеями і свобода висловлювань базуються на взаємній повазі, яку поділяють всі члени академічної спільноти, незалежно від їх місця в освітній та науковій ієрархії. Без такого обміну рівень академічної та наукової творчості падає.
- 2.7. Відповідальність повинні нести всі члени академічної спільноти, що дозволить забезпечити

* Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд "Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики"; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с.

підзвітність, вільне висловлювання поглядів, супротив неправомірним діям».

Доброчесність у навчанні

Доброчесність — це не явище природи, воно не змінюється з часом та не залежить від пори року.

Доброчесність — це внутрішній стан, і коли ви подивитись на нього, ви побачите людину, яка не поводитьься недоброчесно за жодних обставин, і ніколи не буде.

Джон Д. МакДональд

Доброчесність у навчанні — це, передусім, повага до себе та до інших учасників навчального процесу.

Мабуть, тобі приємно, коли тебе оточують культурні, виховані однокласники, однокласниці та друзі, які поводяться чесно та завжди дотримують свого слова. З такими людьми хочеться спілкуватися, з ними легко та зручно, на них можна покластися, їм можна довіряти.

В реальному житті, на превеликий жаль, так буває не завжди. Наприклад, в класі з'являється хлопчик або дівчинка, які усіх штовхають, вигадуть прізвиська для своїх друзів. Одразу ж починаються сварки, образи, псується настрій. Спілкування в колективі перестає бути зручним та комфортним.

Або інший приклад. В класі є дівчинка-відмінниця, у якої інші учні постійно списують. Дівчинці це не подобається, але коли вона відмовляється давати списувати, її починають ображати та перестають з нею спілкуватися. Що відчуває ця дівчинка? Мабуть, їй дуже неприємно, а може, й боляче. Вона теж хоче дружити, а виявляється, що дружбу треба «zasлужити» таким нечесним способом. Адже,

як не дивно, давати списувати — це теж нечесно. Люди, які дають списувати, «допомагають» своїм однокласникам ухилитися від самостійної роботи та творчого пошуку. Якщо ж подивитися на поведінку однокласників дівчинки, то вони не лише привласнюють її думки, але й намагаються маніпулювати її вчинками. Хіба таких людей можна вважати друзями?

Ці приклади ілюструють недоброчесне ставлення та неповагу до інших. Щоб уникнути таких ситуацій в колективі, треба ставитися до інших так, як хочеш, щоб ставилися до тебе.

Цікаві факти:

- У 2004 р. підписано Бухарестську Декларацію з етичних цінностей та принципів вищої освіти. В розділі «Цінності та принципи» Декларації були чітко визначені роль академічної етики, культури та спільноти (academic ethos, culture and community), академічна доброчесність в процесах викладання та навчання (academic integrity in the teaching and learning processes), демократичне та етичне керівництво та управління (democratic and ethical governance and management), дослідження, що базуються на академічній доброчесності та соціальній відповідальності (research based on academic integrity and social responsiveness)*.
- У 2013–2015 рр. працювала Пан'Європейська платформа з питань етики, прозорості та чес-

* Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с.

ності в галузі освіти (ETINED).

Ідея цієї ініціативи Ради Європи має свої ви-токи в Підсумковій декларації Постійної конференції міністрів освіти Ради Європи з управління та якості освіти в Гельсінкі (26–27 квітня 2013 р.), де було вирішено «...створити загальноєвропейську платформу обміну інформацією і кращими практиками з питань етики і доброчесності в галузі освіти з особливою увагою до боротьби проти корупції та шахрайства в сфері освіти і наукових досліджень з метою реалізації «Гельсінського порядку денного для якісної освіти в Європі»*.

- У 2014 р. затверджено Нову редакцію Закону України «Про вищу освіту», який тепер знаходиться на стадії повільної, але послідовної імплементації. Його норми дозволили розпочати побудову системи протидії подальшому розповсюдженню академічного плагіату шляхом чіткої констатації в ст. 6 п. 6 того, що «...виявлення в поданій до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного плагіату є підставою для відмови у присудженні відповідного наукового ступеня. Виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації (науковій доповіді) є підставою для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома...». Основним інструментом стало запровадження ст. 32 п. 3 відповідних цифрових технологій, які дають можливість ідентифікувати наявність та обсяг неправомірно запозиченого чужого матеріалу. Нарешті, за допомогою введення

* Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с.

ст. 69 п. 6 процедури обов'язкового оприлюднення тексту дисертації (наукової доповіді) на вебсайті навчального закладу, в якому створено спецрад, та запровадження ст. 6 п. 6 системи дисциплінарних санкцій для навчального закладу, наукового керівника, членів спецрад та офіційних опонентів, що надали позитивні висновки про наукову роботу, в якій виявлено академічний плагіат*.

- Глобальна мережа Globethics.net нині об'єднує понад 163000 осіб і установ, що мають зацікавленість у різних сферах прикладної етики. Вона надає доступ до великої кількості ресурсів з цих питань, особливо через доступ до провідних глобальних цифрових бібліотек в сфері етики, допомагає налагодити взаємодію в ході досліджень, проведенні конференцій, публікацій в мережі Інтернет та обміні інформацією.
- Глобальна цифрова бібліотека з питань етики (GlobeEthicsLib), яка була запущена в 2008 році, сьогодні включає 4250000 повнотекстових документів і є світовим лідером подібних бібліотек з питань етики. Мережею зараз вирішується наступне завдання — побудова подібних бібліотек з суміжних галузей знань.
- Упсальський кодекс науковця, 1984 р. У цьому документі вказано, що його створено для окремих науковців (а не товариств), оскільки саме індивідуальний вчений морально проблематизує спірні питання своєї діяльності і робить їх проблемою совісті. Звісно, така досить категорична позиція передбачає високий рівень самосвідомості вченого. І досі цей Кодекс є однією

* Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

із найбільш яскравих програм індивідуальної відповідальності науковця*.

Шкільний кодекс доброчесності

*Лиш праця світ таким, як є, створила,
Лиш в праці і для праці треба жить.*

Іван Франко

Ти — учень/учениця, частина великої учнівської корпорації. Кожен має з повагою ставитися до своїх друзів, вчителів, батьків, рідних.

Твоя місія — навчатися, здобувати вміння та навички, які знадобляться тобі в майбутньому і допоможуть розвитку твоєї країни.

Етичні кодекси старі як світ. Для багатьох груп людей — державних службовців, лікарів — такі кодекси є точкою відліку, основою, на якій будуються професії. Інші кодекси свідчать про те, що професіонали справді є «професіоналами», і часто вони є основоположними документами для професії.

Через те, що термін «кодекс» часто використовується в різних контекстах, його сенс можна сплутати. Для наших цілей кодекс не є синонімом закону. Закони можуть мати кодекси в собі. Але системи права не є кодексами в тому сенсі, в якому слово «кодекс» використовується в законах. Закони часто називають правовими кодексами, рядом докладних положень, що стосуються злочинів та покарань. Етичні кодекси, або кодекси поведінки не часто передбачають конкретні заборони. Вони скоріше

* Focus On: The Uppsala Code of Ethics for Scientists / B. Gustafsson, L. Ryden, T. Gunner, P. Wallensteen // Journal of Peace Research. — 1984. — № 21. — Pp. 311–316.

є розлогими наборами принципів, які покликані інформувати.

Етичні кодекси пишуться з метою направлення поведінки.

Дебати вчених та дослідників про кодекси, як правило, обертаються навколо більш загальних кодексів, чи мають вони пропонувати більш детальні норми поведінки, з якими деякі можуть не погодитися. Нерідко вони обговорюють доцільність етичних кодексів взагалі, оскільки хороші люди повинні знати, як діяти етично і без жодних вказівок.

Кодекси призначені не для «поганих» людей, а для людей, що хочуть діяти етично. Погана людина не завжди дотримується кодексу, у той час як більшість людей дотримуються етичних орієнтирів в складних або суперечливих ситуаціях. Середньостатистична людина не аморальна, але часто піддається впливу та іноді може спокуситись на те, що здається правильним.

Чесність, порядність, відповідальність і взаємоповага — ключ до справжнього навчання.

Мета Шкільного Кодексу доброчесності полягає у сприянні формуванню спільноти довіри, яка буде підтримувати досягнення учнів. Учні, які беруть на себе відповідальність за створення клімату академічної доброчесності, матимуть користь від цього на все життя. Що ж до академічної доброчесності в школі, то вона стосується дотримання певних стандартів поведінки в навчальній роботі.

У навчанні ти маєш дотримуватися Кодексу доброчесності:

1. Навчайся старанно та сумлінно.
2. Розвивай свої здібності.
3. Веди здоровий спосіб життя.

4. Поважай інших, їхні ідеї, думки та переконання.
5. Поважай власність інших (інтелектуальну, в тому числі).
6. Уважно слухай, коли інші говорять. Якщо з чимось не згоден, зачекай, поки людина висловить свою думку. І лише потім говори сам.
7. Пам'ятай про почуття твоїх друзів та однокласників/однокласниць. Уникай образливих слів.
8. Будь стриманим.
9. Цінуй час. Не запізнююся та не змушуй інших на тебе чекати.
10. Не бійся визнавати свої помилки.

Стандарти Шкільного Кодексу включають в себе такі правила щодо наведених далі неприйнятних дій з боку учнів. Приклади включають в себе такі дії, однак ними не обмежуються:

1. Списування або надання іншим можливості списувати інформацію з чужої або своєї праці, контрольної або домашньої роботи, електронної інформації і т. д.
2. Використання недозволених матеріалів і методів, включаючи використання навчальних посібників, шпаргалок, нотаток, книг, формул або інформації з калькуляторів/комп'ютерів, електронних пристроїв, смартфонів та інших видів електронної комунікації або інших ресурсів.
3. Попереднє несанкціоноване використання результатів, в тому числі обмін або отримання інформації від учнів з іншого класу, які, наприклад, вже здали тест.
4. Навмисна відсутність у день здачі проекту, контрольної, вікторини або тесту.

5. Подання тієї ж роботи різним вчителям без попереднього дозволу.
6. Копіювання і вставка інформації з веб-сторінки в документ або презентацію без належного цитування.
7. Використання зображень з електронних або друкованих джерел без належного цитування.
8. Спроба видати чужу роботу, зображення за власні, покупка або продаж завдання у людини чи технологічного ресурсу (наприклад, ресурси, що продають реферати і т. п.)
9. Фальсифікація наукових або інших даних.
10. Підробка підписів та офіційних документів.

Базові цінності, відображені в шкільному Кодексі доброчесності:

- учні демонструють академічну доброчесність, коли ідеї та тексти інших правильно процитовані;
- роботи, тести та завдання, які презентують учні, виконані без сторонньої допомоги;
- учні не надають недозволену допомогу іншим;
- учні доповідають про результати своїх досліджень або досягнень точно;
- учні демонструють повагу до інших у процесі навчання, академічну доброчесність, довіру, та сприймають її як позитивну основу для розбудови шкільного суспільства;
- усі визнають свою відповідальність за те, щоб докласти найбільше зусиль у засвоєнні знань;
- справедливість та рівність можливостей для кожного учня перебувати у середовищі, вільному від нерівності, викликані будь-якою формою інтелектуальної нечесності;

- чесність всіх членів шкільного товариства, що виявляється у академічній доброчесності та підтримці загального прагнення до справжнього навчання.

Пропонуємо тобі приклад Публічної заяви, яку ти та твої однокласники та однокласниці можете взяти за основу, впроваджуючи у своєму класі Шкільний Кодекс Доброчесності.

Ми, учні _____ класу _____ школи _____, прагнемо до найвищого рівня порядності, професіоналізму та поваги до інших як в класі, так і за його межами. Ми зобов'язуємось поводитися етично в усіх ситуаціях, щоб чесно продемонструвати власний внесок у тих чи інших роботах, які ми виконуємо, визнавати і поважати різноманіття людей і культур.

Ми визнаємо, що поки ми несемо індивідуальну відповідальність за свої дії, ми також є гідними представниками нашої школи, громади, країни.

Також, можна ввести таку практику до роботи: прикріпляти стікери з власним підписом та фразою «я даю слово».

Фраза «я даю слово», написана в кінці будь-якої шкільної роботи, є скороченням висловлювання «я даю слово, що я виконав цю роботу самостійно і не отримував/отримувала допомогу при виконанні».

Цікаві факти:

- Шахрайство визначається як нечесність, порушення правил та надання несанкціонованої інформації в навчальній, позанавчальній та інших видах діяльності, що є наданням або отри-

манням несправедливої переваги.

- Плагіат — це копіювання мови, структури, ідеї, та/або думок іншої людини, видавання їх за свою роботу або інформація з друкованих чи електронних джерел, що оформлена неналежним чином.
- Шахраювання визначається як обман, що свідомо практикується з метою забезпечення несправедливого або незаконного одержання оцінки.

Твої знання — твій капітал!

*Праця людини — окраса і слава,
праця людини — безсмертя її.*

Василь Симоненко

Слово «капітал» походить від лат. *capitalis* — «головний, основний». Капітал — це не лише гроші, це все те, що можна використати для досягнення твоїх цілей, наприклад, для того, щоб отримати гарну роботу, стати учасником авторитетного проекту тощо. Інтелектуальний капітал людини визначає її статус та ставлення до неї в суспільстві.

Якщо ти, наприклад, знаєш дві іноземні мови та був переможцем олімпіад, в тебе більше шансів взяти участь в престижній міжнародній програмі для учнів, ніж у твого друга чи подруги, який/яка знає лише одну іноземну мову та не брав(-ла) участі в олімпіадах.

При цьому йдеться зовсім не про те, що треба тримати в голові якомога більше фактів, формул, назв, імен тощо. Адже запам'ятати все неможливо. Ми живемо в інформаційному суспільстві. Кіль-

кість інформації зростає з кожною хвилиною. Саме тому особливо важливо вміти орієнтуватися в цьому інформаційному просторі, виявляти найбільш об'єктивні джерела інформації та критично працювати з ними.

Коли ми використовуємо лише одне або два джерела для вивчення того чи іншого явища, ризикуємо сформулювати хибну думку про це явище. Саме тому потрібно вчитися аналізувати інформацію, яку ми отримуємо, робити власні висновки та формувати власні думки.

Прагнення уникнути плагіату вчить тебе формувати та викладати свої ідеї краще. Коли ти звертаєшся до одного джерела, то починаєш думати, що автор вже сказав так багато з цієї теми, що тобі тільки й залишається просто перефразувати його слова. І в кінцевому підсумку, потрапляєш в пастку плагіату. Але коли ти шукаєш інформацію з різних джерел, то отримуєш більше унікальних способів запропонувати свої ідеї замість того, щоб «плагіатити».

ЩО ТАКЕ ПЛАГІАТ? ЧОМУ ЦЕ ПОГАНО?

*Як той може навчати, котрий сам лукавий,
Як він правити може, коли сам неправий?*

Семен Климовський

Слово «плагіат» давно увійшло до лексики сучасної людини. І сьогодні нам здається, що ми знаємо про плагіат усе. Але чи справді це відповідає дійсності?

Наприклад, ти знаєш, що списування домашніх завдань — це теж плагіат?

Ти знаходиш цікаву інформацію та ділишся в соціальних мережах, це не твоя інформація, але в цьому немає нічого такого, якщо ти використовуєш її у своєму пості та отримуєш «подобайки». В школі зовсім інша ситуація: викладачі запитують, звідки інформація, яку ти використав у рефераті чи проєкті, це твоя думка чи ти використовуєш ідеї інших авторів? Бо це вже плагіат. Якщо ти будеш використовувати чужі думки без посилань, списувати, видавати праці інших за свої власні — це може призвести до вагомих наслідків: незадовільних оцінок, низьких балів ЗНО. Як результат — втрачені можливості вступити до вишу та стати компетентним фахівцем. Така форма недоброчесності може призвести до кардинальних наслідків. Можливо, зараз плагіат не здається тобі важливою проблемою, але все починається з малого. Не має значення

де ти знайшов ідею, в Інтернет-просторі чи в книжці, почув чи побачив у медіа, ти повинен вказати на джерело та усвідомлювати важливість поваги до ідей та думок інших людей. Звісно, що цьому також треба вчитися. Тобі треба знати, як цитувати та оформлювати посилання, а також як писати анотації та робити нотатки.

Цікаві факти:

Два роки тому (2014) письменниця Рейчел Енн Ханес, авторка жіночих романів, отримала електронного листа з питанням, чи не співпрацює вона з кимось на ім'я Сем Тейлор Малленс. Ханес ніколи не чула цього імені, однак читач помітив щось спільне у опублікованій онлайн книзі Малленс та романі Ханес, який вона опублікувала у 1998 році, тому вирішив, що автори співпрацюють. Але вони не співпрацювали, і Рейчел стала жертвою плагіату.

Справді, текст роману Сем Тейлор Малленс був дуже схожим на роман Ханес, і деякі речення були майже слово в слово переписані з її книг. Поки авторка намагалась визначити, хто приховується за ім'ям Сем Тейлор Малленс, Рейчел почала отримувати анонімні несхвальні відгуки про свою творчість на її сторінці на сайті Amazon, погрози від невідомих людей. Письменниця була дуже засмучена, стрес, що з'явився в її житті, ставав надто жахливим для неї. Врешті-решт їй вдалось викрити шкільну вчительку Тіфані Раштон, яка стояла за цим випадком плагіату, та подати на неї до суду з метою отримання \$ 150 000 в якості відшкодування збитків. Такі випадки плагіату стаються не тільки з книгами маловідомих авторів, але і зі всесвітньо відомою класикою на кшталт «Дракули» Брема

Стокера або «Аліси у Країні Чудес» Льюїса Керрала, які просто адаптують та видають за унікальні роботи.

Зараз, коли Інтернет надає можливість викласти у вільний доступ будь-який документ на сайті типу Amazon та назвати його книгою, багато людей вдаються до плагіату, змінюючи текст лише для того, щоб програмам для пошуку плагіату було не так легко його виявити, а все більше письменників бачать свої роботи «здертими». І для деяких авторів такі випадки бувають дуже травматичними. Так, письменниця Опал Кер'ю дізналась, що серія її романів була випущена під чужим іменем через годину після того, як її сестра померла від раку. Це посилило її горе: «Всі мої друзі-письменники писали мені листи зі співчуттями щодо плагіату, коли все, про що я могла думати в той момент, була моя сестра». На відміну від більшості випадків, письменниця Лора Гарнер, яка випустила серію романів Кер'ю під іншою назвою, змінивши статі та імена героїв, була публічно визнана винною у плагіаті та отримала позов на велику суму грошей.

Визначення плагіату

Права без обов'язків – то сваволя.

Леся Українка

В авторитетному енциклопедичному словнику Ф.Брокгауза та І.Ефрона знаходимо таке визначення:

«Плагіат – це привласнення авторства на чужий твір науки, літератури, мистецтва або на чуже від-

криття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора».

На сайті Оксфордського університету пропонується така дефініція:

«Плагіат має місце, коли хтось видає роботу або ідеї іншої особи за свої власні, без згоди або за згодою цієї особи, та включає їх до своєї роботи без вказівки на джерело. Під це визначення підпадають всі опубліковані та неопубліковані матеріали в рукописній, друкованій або електронній формі. Плагіат може бути навмисним, необережним або ненавмисним*.

Підсумовуючи, можна сказати, що плагіат — це видання чужої роботи або ідеї за свою власну за або без згоди власника шляхом включення її до роботи без повного посилання. Всі опубліковані і неопубліковані матеріали в рукописному, друкованому або електронному вигляді підпадають під це визначення. Плагіат може бути умисним, за необережністю, або ненавмисним. Згідно з правилами проведення іспитів, навмисний або грубий плагіат є дисциплінарним проступком.

В академічному середовищі плагіат найчастіше виражається в публікації під власним іменем чужого тексту або у запозиченні фрагментів чужого тексту без зазначення джерела запозичення.

Плагіатом називається копіювання чужих думок без вказівки на автора. Часто від викладачів можна почути фразу типу: «Це — не самостійне дослідження, а гарна компіляція». Під компіляцією і розуміється

* Посібник з академічної грамотності та етики [Electronic Research]. — Way of accesse: http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/books_ac-gr.pdf.

несамостійна літературна чи наукова праця, заснована на з'єднанні частин чужих досліджень або творів. Але це не плагіат, якщо є посилання на них, це реферування. ПЛАГІАТ \neq НЕСАМОСТІЙНІСТЬ. За плагіат знижують оцінку роботи, не допускають до захисту, роблять зауваження, висловлюють незадоволення, відраховують з університету, адже, по суті, плагіат — це злочин, крадіжка чужих думок. У завданні до письмових робіт потрібно визначати, що таке самостійність, як саме повинен учень релізувати це в роботі. Адже існують види робіт або їх змістовні частини, де без реферування не обійтися. Безумовно, чужі думки обов'язково повинні бути в письмовій роботі, але вони повинні: мати посилання на автора та бути правильно оформлені; бути доречними, повинна бути аргументована доцільність використання саме цих авторів у роботі. У той же час, застосування наукової ідеї, сюжету, теми якої-небудь іншої роботи, яке виражене в іншій формі, не визнається плагіатом, оскільки в цьому випадку автори можуть дійти до різних висновків.

Цікаві факти:

- Слово «плагіат» походить від латинського «*plagium*», що означає «крадіжка».
- Плагіат в науці може бути визначений як «моральна паніка», яка виникає у період кризи університетської освіти, що притаманна не тільки українським, але й закордонним вишам.
- Плагіат — привласнення авторства на чужий твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях

чужого твору без посилання на автора*.

- Згідно Закону України «Про вищу освіту» п. 6 у ст. 69 академічним плагіатом визначається оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання**.
- «Плагіат містить використання інтелектуального матеріалу, отриманого іншою особою, не визнаючи його джерело»***.
- Плагіат є серйозним порушенням академічних норм та правил поведінки. «Плагіат — привласнення авторства на чужий твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на авторство»****.

* Плагіат. Стаття в Вікіпедії [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Плагіат>.

** Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/1556-18.

*** Berkeley Campus Code of Student Conduct [Electronic Research]. — Way of accesse: <http://www.lib.berkeley.edu/how-to-find/citesources>.

**** Плагіат. Стаття в Вікіпедії [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Плагіат>.

Що таке інтелектуальна власність?

Всього не можна охопити навіть думкою.

Феофан Прокопович

За визначенням Інституту правової інформації (the Legal Information Institute), інтелектуальною власністю є будь-який продукт інтелекту людини, який захищається законом від несанкціонованого використання інших осіб. Інтелектуальна власність традиційно складається з чотирьох категорій: патент, авторське право, товарні знаки і комерційна таємниця*.

Як бачиш, володіти можна не лише майном, коштами, речами, але й результатами своєї розумової праці. Як це виглядає на практиці? Уяви, що ти — письменник. Ти написав книгу і уклав угоду з видавництвом, яке її видало. Припустимо, тираж склав 1000 примірників. За угодою з видавництвом, ти отримав 50% відсотків прибутку з продажу. Якщо книга зацікавить читачів, видавництво може запропонувати тобі нову угоду на видання нового тиражу. А інші видавництва можуть запропонувати інші умови співпраці. Тоді ти вирішуватимеш, де і за яких умов буде публікуватися твір.

Цікаві факти:

- Автором терміну «інтелектуальна власність» став суддя Окружного суду штату Массачусетс Чарльз Вудбарі. Саме він вперше вжив цей вис-

* Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с.

лів у 1845 році.

- У 1967 р. було створено Всесвітню організацію інтелектуальної власності (ВОІВ). Україна стала учасником цієї організації у 1970 р.

Чому «плагіатити» це погано?

*Якби ви вчилися так, як треба,
То й мудрість би була своя.*

Тарас Шевченко

Уяви собі ситуацію. Ти береш участь у конкурсі робіт Малої академії наук. Протягом кількох місяців працюєш в бібліотеках, в шкільному музеї, вивчаєш літературу, радишся зі своїм керівником. І от робота готова. Ти захищаєш її блискуче. А наступного тижня ваш класний керівник зачитує уривки з кращих творів учнів твого класу. Твого твору серед кращих немає, але тебе це не засмучує. Бо ти довгий час працював над роботою до МАН, і в тебе просто не було часу написати серйозний твір. Раптом, коли вчитель зачитує один з уривків, ти впізнаєш текст своєї конкурсної роботи! Що ти відчуєш? Як проведитимешся в такій ситуації?

По-перше, це твоя робота, яку ти сумлінно та самостійно виконував протягом значного періоду.

По-друге, людина, яка використала твою працю, — твій однокласник чи однокласниця, друг, людина, якій ти довіряв.

Звісно, ти засмутишся. Засмутиться й будь-хто інший. Адже з тобою вчинили нечесно, несправедливо.

Позитивні причини не «плагіатити»

*Чим допоміг би нам розум,
коли б ми не могли висловити нашої думки?*

Феофан Прокопович

Бувають ситуації, коли ти обмежений в часі. І тобі важко втриматися від спокуси скачати реферат з Інтернету або списати з однієї книги. Безумовно, так зробити легше. Але якщо так робити, до чого це призведе? Ти позбавиш себе великих обсягів знань, які, скоріше за все, могли б знадобитися тобі в житті. Крім того, під час такого списування твій мозок не працюватиме на повну силу. Ти не зможеш вповні використати та розвинути свій потенціал.

Відмовляючись від плагіату, ти:

- доводиш, що ти — чесна людина;
- виявляєш повагу до авторського права інших людей;
- самостійно працюєш над вирішенням поставлених завдань;
- висловлюєш власну думку;
- отримуєш нові знання та навички;
- розвиваєш власні здібності.

ПЛАГІАТ НА ПРАКТИЦІ

Хто з злом не бореться, той людей не любить.

Іван Франко

Багато людей думають, що плагіат — це копіювання роботи або позичання оригінальної ідеї іншої людини. Однак такі терміни, як «копіювання» та «позичання» не відтворюють зміст цього правопорушення*.

Плагіат має місце, коли хтось використовує слова, ідеї, вислови, відомості або ілюстрації іншої людини, та не визнає, що він це робить**.

Текст, що не має посилання, також вважається плагіатом.

Якщо ідеї запозичені з іншого джерела і посилання присутні, але текст це пряма цитата з цього джерела, без лапок, то посилання само по собі не виключає плагіат. Текст повинен мати знак лапки, щоб сигналізувати, що ідеї були запозичені.

* Посібник з академічної грамотності та етики [Electronic Research]. — Way of accesse: [fond.http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/books_ac-gr.pdf](http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/books_ac-gr.pdf).

** Academic Integrity at the Massachusetts Institute of Technology: A Handbook for Students [Electronic Research]. — Way of accesse: integrity.mit.edu.

Дослівний плагіат

Дослівний плагіат — це коли текст першоджерела переписується без істотних змін. При цьому копіюються великі частини авторського тексту без посилань на джерело.

Наприклад, з історії України вам задали написати реферат на тему «Львів багатонаціональний». Хтось з учнів при підготовці реферату вирішив використати працю Ярослава Грицака.

Плагіат виглядатиме так:

Історію Львова можна коротко окреслити так: це крах мультикультуральності. Вже за часів засновника Данила (Романовича) Галицького та його сина Лева місто гостило русинів (українців), німців, поляків, угорців, вірменів, татар, євреїв, таємничих «сарацинів» тощо. Після того як вигасла династія Романовича і Львів підпав під польську корону, жодне місто в Речі Посполитій, а можливо, й у всій Європі, не вирізнялося такою етнічною та релігійною різноманітністю: тут жило водночас аж п'ять етнічних груп, кожна з яких становила понад п'ять відсотків місцевого населення: німці, поляки, українці, євреї та вірмени, — і декілька конфесій: католики, православні, греко-католики, монофізити, іудеї.

Допустима версія:

Відомий український історик Ярослав Грицак вважає: «Історію Львова можна коротко окреслити так: це крах мультикультуральності. Вже за часів засновника Данила (Романовича) Галицького та його сина Лева місто гостило русинів (українців), німців, поляків, угорців, вірменів, татар, євреїв, таємничих «сарацинів» тощо. Після того як вигасла династія

Романовича і Львів підпав під польську корону, жодне місто в Речі Посполитій, а можливо, й у всій Європі, не вирізнялося такою етнічною та релігійною різноманітністю: тут жило водночас аж п'ять етнічних груп, кожна з яких становила понад п'ять відсотків місцевого населення: німці, поляки, українці, євреї та вірмени, — і декілька конфесій: католики, православні, греко-католики, монофізити, іудеї»^{посилання}.

Мозаїчний плагіат

Це компіляція декількох джерел та перефразування окремих слів. В результаті з'являється мозаїка, в якій не зрозуміло, де закінчується одне джерело, де починається інше, де коментар автора.

Плагіат

- Інформація, що використовувалась, подається таким чином, що не зрозуміло, чия це ідея, автора чи учня.
- Перефразовуючи автора роботи, що використовується, учень не згадує його в своєму тексті.
- Не зрозуміло, де чия ідея, відсутність посилань та згадувань авторів, що використовуються в роботі учня, унеможлиблює визначення його власних висновків та ускладнює можливість простежувати логіку його власних висновків та ідей.

Допустима версія

- Учень згадує дослідників в кожному реченні, що дозволяє простежити, з якого джерела залучена інформація, на якого автора посилається студент, які саме запозичені ідеї використову-

ються в роботі.

- Учень також використовує систему посилань в тексті, щоб вказати оригінальну статтю.
- Посилаючись на ідеї автора, що використовується в роботі, на початку, учень вказує, де його власні ідеї та висновки, а де запозичені.

Найбільш популярний вид плагіату — авторська компіляція декількох джерел без посилань.

Якщо ти скопіюєш фрагменти з одного або кількох джерел, замінивши то тут, то там декілька слів, без правильного перефразування або прямої цитати, в результаті отримаєш мозаїчний плагіат. Навіть якщо ти не маєш наміру копіювати джерело, такий випадок плагіату може стати результатом неуважного конспектування, якщо ти заплутаєшся і не зможеш зрозуміти, де закінчуються думки автора, а де починаються твої власні думки. Тобі може здатись, що ти правильно перефразував текст або процитував необхідні абзаци, але якщо ти не конспектував все уважно під час роботи чи просто копіював текст з ресурсів, ти можеш втратити межу між власними думками та думками з джерела. Мало мати гарні наміри та цитувати деякі з матеріалів. Ти відповідальний за чітке відокремлення своїх думок від думок науковців, які підкріплюють ідеї, викладені у твоїй роботі. Якщо ти будеш стежити за своїми ідеями, ідеями з ресурсів та матимеш чітке розуміння того, чим вони відрізняються, а також будеш дотримуватися правил цитування, тоді ти уникнеш мозаїчного плагіату*.

* Harvard Guide to Using Sources [Electronic Research]. — Way of accesse: <http://isites.harvard.edu>.

Неадекватний переказ

Коли ви перефразовуєте, ваше завдання — передати думку джерела своїми словами. Для цього не достатньо змінити кілька слів тут і там, а решту залишити; замість цього, ви повинні повністю викласти ідеї своїми словами. Після того, як ви зробили це, ви повинні озирнутися на оригінальний текст і переконатися, що ви не використовували ті ж слова або структуру. Якщо ви хочете використовувати деякі зі слів автора для акценту або ясності, ви повинні поставити ці слова в лапки і забезпечити цитату.

Плагіат

- Це приклад неадекватного переказу, бо учень тільки замінив кілька слів, залишивши решту слів оригінального тексту недоторканими.

Допустима версія: Адекватне перефразування з цитатою.

Учень описує ідеї автора та посилається на автора.

Допустима версія: Цитата з посиланням

- В цій версії студент приводить цитату автора та посилається на його роботу.

Мета перефразування — пояснити ідеї з джерела власними словами. Мало замінити кілька слів, а інші залишити як є; необхідно викласти всю ідею або абзац власними словами. Якщо твоя мова надто схожа на стиль оригіналу — це плагіат, навіть при наявності посилання.

Щоб упевнитись в тому, що ти правильно перефразував текст, краще відкласти джерело, поки ти перефразуєш матеріал. Таким чином, ти зможеш кра-

ще зрозуміти думку автора і роз'яснити її. Коли ти зробиш це, знову подивись на оригінал, щоб впевнитись, що ти не використовував ті самі слова та конструкції речення. Якщо ти все ж хочеш використати якісь слова автора, щоб підкреслити або пояснити речення, використовуй лапки та посилання*.

Що не є плагіатом?

У ст. 10 Закону України «Про авторське право та суміжні права» вказується, що не може підпадати під поняття плагіату (оскільки на них не поширюється авторське право):

- Загальновідомі знання;
- Загальновідомі факти;
- Ідіоми;
- Ідеї або визначення, що широко розповсюджені та відомі;
- Перефразування своїми словами фрази при перекладі з діалекту чи іншої мови, якщо не існує широко відомої фрази чи прийнятого офіційного перекладу;
- Повідомлення про новини дня або поточні події, що мають характер звичайної прес-інформації;
- Твори народної творчості (фольклору);
- Видані органами державної влади у межах їх повноважень офіційні документи політичного, законодавчого, адміністративного характеру (закони, укази, постанови, судові рішення, державні стандарти тощо) та їх офіційні переклади;
- Державні символи України, державні нагоро-

* Harvard Guide to Using Sources [Electronic Research]. – Way of accesse: <http://isites.harvard.edu>.

ди, символи та знаки органів державної влади, Збройних Сил України та інших військових формувань, символіка територіальних громад, символи та знаки підприємств, установ та організацій (після їх офіційного затвердження);

- Грошові знаки;
- Розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонних довідників та інших аналогічних баз даних, що не відповідають критеріям оригінальності і на які поширюється право *sui-generis* (своєрідне право, право особливого роду);
- Також не є плагіатом опублікування анонімного твору під власним іменем, так як у цьому випадку на анонімний твір авторське право не поширюється.

ЯК УНИКНУТИ ПЛАГІАТУ

*Учітєся, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужому научайтєсь,
Й свого не цурайтєсь.*

Тарас Шевченко

Коли пишеш якісь роботи в школі, ти маєш працювати за тими ж стандартами, що й вчителі та науковці. Твої педагоги дотримуються стандартів доброчесності з двох причин. По-перше, цитування джерел — це вияв пошани іншим фахівцям за їхню тяжку працю та їхні ідеї. По-друге, цитуючи джерела, науковці створюють дорожню карту для тих читачів, які зацікавлені в більш глибокому дослідженні цієї теми та бажають взяти участь в її обговоренні*.

Коли працюєш над домашнім завданням, рефератом, або іншою роботою, дотримуйся цих простих, але надзвичайно важливих порад:

1. Перед початком написання будь-якої письмової роботи визнач чітко завдання та план.
2. Систематизуй наявну інформацію та інформацію, яку потрібно знайти.
3. Завжди копією назву сайту та повну назву джерела, з яким працюєш, та виділяй текст кольором.

* Harvard Guide to Using Sources [Electronic Research]. — Way of accesse: <http://isites.harvard.edu>.

4. Дотримуйся правил цитування та перевіряй посилення.
5. У процесі робити свої коментарі та висновки пиши окремо.

Щоб уникнути плагіату:

1. Будь самостійним.
2. Висловлюй власну думку.
3. Шукай свій стиль.

Висловлюй власну думку

*Навряд чи є вища з насолод,
ніж насолода творити.*

Микола Гоголь

Будь сміливим та впевненим у собі! Висловлюй власну думку! Не бійся критики або зауважень. Не бійся відстоювати власну точку зору. Сміливо вступай в дискусію, адже, як відомо, в суперечці народжується істина. Якщо ти чогось не знаєш, або в чомусь неправий, вчителі та однокласники тобі допоможуть, підкажуть. Але ж і ти можеш знати щось, чого не знають твої друзі. Чому б не допомогти їм дізнатися?

Звісно, є люди, які настільки бояться критики, що намагаються взагалі не висловлювати власних думок. До чого ж це призводить? Звісно, лише до негативних наслідків. Бо таких людей легко обманути, вмовити погодитися з несправедливими, а іноді шкідливими думками та ідеями. А якщо таких людей в суспільстві багато? Уяви, яким буде це суспільство! Варто згадати хоча б суспільство

Німеччини в період нацизму, або історію нашої країни під час радянської влади.

Можливо, довкола не завжди сприйматимуть твої ідеї позитивно. Будь готовий до цього. Визнання не одразу прийшло й до багатьох всесвітньо відомих науковців, художників, письменників та музикантів. Варто згадати хоча б астронома і математика Миколая Коперніка, художника-імпресіоніста Вінсента Ван Гога, письменника Стендаля, винахідника Ніколу Тесла та багатьох інших діячів, імена яких тобі добре відомі зі шкільної програми. Протягом життя їхні роботи не визнавали. Проте вони все одно сміливо висловлювали свої думки в науці, мистецтві, літературі та інших сферах. Завдяки цьому сьогодні ми маємо змогу користуватися їхньою творчою спадщиною.

На одне явище можна дивитися з різних боків і оцінювати його по-різному. Це стосується і науки, і мистецтва, і освіти. В підручниках ти знаходиш багато інформації щодо різних поглядів на те чи інше питання. Наприклад, існують різноманітні концепції щодо історичного розвитку української мови. Причому, ці концепції не просто різні, вони суперечать одна одній. І дослідники продовжують свої пошуки та дискусії в цьому напрямку.

Ти — громадянин України, і твої думки важливі не тільки для твого майбутнього, а й для майбутнього та добробуту нашої Вітчизни. Саме ти, з часом, можеш стати призером Олімпійських ігор, лауреатом Нобелівської премії або винайти ліки від раніше невиліковної хвороби.

Будь самостійним

Не розум від книг, а книги від розуму створились.

Григорій Сковорода

Мрій! І крок за кроком невпинно йди до своєї мети! Сьогодні твої мрії можуть здаватися нездійсненними. Але життя велике та повне несподіванок. Тож, одного ранку ти можеш прокинутися всесвітньо відомим письменником, винахідником, знаним IT-фахівцем тощо. Проте пам'ятай: для здійснення мрії треба докладати зусиль. Треба наполегливо кожен день щось робити на шляху до мрії. Нехай це будуть невеличкі кроки, але треба робити їх постійно. Звісно, на цьому шляху тобі допоможуть батьки, вчителі, книги, мережа Інтернет. Але ніхто, крім тебе самого, не здійснить твою мрію. Ніхто не зможе працювати та навчатися замість тебе. Саме тому на шляху до мети ти маєш бути самостійним!

Самостійність — ознака сильної, впевненої в собі особистості. Самостійна людина не змушуватиме інших робити за неї те, з чим може впоратися сама. Самостійна людина завжди сама визначає свій життєвий шлях, приймає важливі рішення, сміливо рухається вперед, розвивається. І при цьому, цінує та поважає думки інших — своїх друзів, батьків, вчителів.

Як знайти свій стиль

*Не забувайте того доброго, що вмієте,
а чого не вмієте, того навчайтеся.*

Володимир Мономах

Інколи тобі може здаватися, що краще «запозичити» думки та вислови з книг, бо вони написані гарною мовою, а ти сам не зможеш так написати. І в цьому є доля правди. Адже формування власного літературного стилю — кропіткий та тривалий процес. Неможливо навчитися гарно писати за короткий період. Цей процес вимагає терпіння та зусиль. Але результати варті цих зусиль. Коли ти сформуєш власний стиль, його почнуть впізнавати. А це означає, що почнуть впізнавати і тебе, як власника цього стилю.

Що ж потрібно для того, щоб відшукати свій стиль, свою власну манеру письма? Звісно, потрібно якомога більше читати. Коли ми читаємо, збагачуємо свій словниковий запас, дізнаємося нові слова та вирази, відкриваємо для себе нову інформацію. Але читати — це не все. Треба й самим намагатися писати. Писати твори, реферати, есе. Якщо є час і бажання, можна завести власний щоденник. Цей щоденник можна вести лише для себе, а можна — і для більш широкої аудиторії. Звісно, можна спробувати висловлювати свої думки в соціальних мережах, в яких ти зареєстрований. Якщо ти, наприклад, відвідав якусь цікаву екскурсію, чому б не поділитися враженнями з друзями? Або ти прочитав захопливу книгу чи переглянув новий фільм. Чому б не розповісти про це знайомим? Або в тебе є молодший братик чи сестричка. Чому б не вигадати

ти для них цікаві казкові історії?

Як правильно цитувати. Стилі цитування

- Частіше всього цитати виділяють за допомогою лапок.
- Після кожної цитати треба вказувати джерело, з якого ти її береш.

Існує 9 міжнародних стилів цитувань:

- IEEE style (інженерія, електроніка, телекомунікації, інформатика та інформаційні технології);
- AIP style (фізика);
- Chicago style: Author-Date (фізичні, природничі та суспільні науки);
- ACS style (хімія та інші природничі науки);
- Vancouver style (медицина та фізичні науки);
- APA style (суспільні науки);
- Chicago style: Notes and Bibliography (гуманітарні науки);
- Harvard Referencing style (гуманітарні науки та суспільні науки);
- MLA style (гуманітарні науки).

Вимоги щодо посилань та цитування джерел

У науковій статті обов'язково мають бути посилання на джерела та список використаних джерел після висновків тексту.

Як робити посилання?

Посилання в тексті статті подавати тільки у ква-

дратних дужках, наприклад [1], [1; 6], де цифри 1 і 6 відповідають порядковому номеру праці або джерела у Списку використаних джерел. Якщо посилання на джерела підряд з 1 по 4, тоді [1–4].

Посилання на конкретні сторінки наводити після номера джерела через кому з маленької букви «с.»), наприклад: [1, с. 5]. Якщо посилання на кілька праць, вони розділяються крапкою з комою: [1, с. 5; 6, с. 25–33].

Якщо використано відомості, матеріали чи твердження з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць тощо з джерела, на яке дано посилання.

Посилання у тексті зазвичай робиться в кінці речення.

Не робити посторінкові посилання.

Не подавати в тексті розгорнутих посилань, таких як (Іванов А. П. Вступ до мовознавства. — К., 2000. — С. 54).

Неприпустиме посилання на неопубліковані та незавершені праці.

Коли потрібно робити посилання.

Слід давати посилання на джерело при непрямому цитуванні — переказі, викладі думок інших авторів своїми словами; при огляді загальних тенденцій наукових досліджень; при зазначенні фактичних даних і результатів попередніх досліджень.

Цитата береться в лапки і обов'язково має посилання на джерело із зазначеним номером сторінки.

Цитати звичайно наводять:

- для підтвердження власних аргументів;
- як посилання на авторитетне джерело;

- для критичного аналізу того чи іншого твердження.

В інших випадках краще робити непряме цитування.

Особливі вимоги при цитуванні.

Текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання.

Наукова етика вимагає точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст.

Цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, середині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається.

Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий».

Якщо потрібно підкреслити ставлення автора статті до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.

Якщо автор статті, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора статті, а весь текст застереження вміщується

у круглій дужки.

Варіантами таких застережень є: (курсив наш. — М.Х.), (підкреслено мною. — М.Х.), (розрядка моя. — М.Х.).

Цитати в статті використовуються рідко; можна зазначити основну ідею, а після неї в дужках указати прізвище автора, який уперше її висловив.

Відомі тези і твердження авторитетних дослідників подаються на початку статті, а основний обсяг статті присвячується викладу власних думок; для підтвердження достовірності своїх висновків і рекомендацій не слід наводити висловлювання інших учених, оскільки це свідчить, що ідея дослідника не нова, була відома раніше і не підлягає сумніву.

Приклад:

Цитата в тексті: «...незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації»[6, с. 23].

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Дороніна М. С. Культура спілкування ділових людей: Навчальний посібник. — К.: «КМ Academia», 1998. — 192 с.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Цитування інтернет джерел

Локальний доступ

- Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III – IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97–2000. — Назва з контейнера.
- Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України; ред. О. Г. Осауленко. — Київ : CD-вид-во «Інфо-диск», 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрана.

Аналітичний опис на складову частину електронного ресурсу:

- Нормативні акти України [Електронний ресурс] // Кадрове діловодство : довідник роботодавця / І. Б. Єрмаков. — 3-тє вид., доп. — Електрон. дані та прогр. — Київ : Бізнес Сисеми, 2005. — 1 електронний опт. диск (CD-ROM): кол. : 12 см. — Системні вимоги: Microsoft Windiws 95/98/2000/XP ; 128 Mb RAM ; SVGA

(1024 Ч768). — Назва з екрана. — Відом. про вид. з буклету.

Віддалений доступ

Бібліографічний опис ресурсу віддаленого доступу (Web-сайт)

- Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. — Електронні дані. — Київ : НБУВ, 2013-2015. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua (дата звернення 30.03.2015) — Назва з екрана.

Бібліографічний опис ресурсу віддаленого доступу (Бібліографічна база даних)

- Електронний каталог Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс] : [політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України]. — Електронні дані (803438 записів). — Київ : Нац. парлам. б-ка України, 2002-2015. — Режим доступу: catalogue.nplu.org (дата звернення 30.03.2015). — Назва з екрана.

Бібліографічний опис ресурсу віддаленого доступу (Інтернет-портал)

- Ukr.net [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. — Електронні дані. — [Київ : Український Інтернет холдинг ТОВ «Укрнет», 1998–2015]. — Режим доступу: www.ukr.net (дата звернення 30.03.2015). — Назва з екрана.

Аналітичний опис на складову частину
електронного ресурсу — стаття з електронного
журналу

- Івахненко С. В. Особливості фінансового контролю в стратегічному управлінні страховою компанією [Електронний ресурс] / С. В. Івахненко // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. — Електронні дані. — [Дніпропетровськ : Дніпропетров. держ. аграрний ун-т: ТОВ «ДКС Центр», 2012]. — № 7. — Режим доступу: www.economy.nayka.com.ua (дата звернення 13.06.2013 р.). — Назва з екрана.

Аналітичний опис на складову частину
електронного ресурсу — стаття з Web-сайту

- Umland A. Nichtideologische Motivationen der «Swoboda»-Wähler: Hypothesen zum Elektorat der ukrainischen radikalen Nationalisten bei den Parlamentswahlen vom Oktober 2012 [Electronic resource] / Andreas Umland // Ukraine-Analysen. — Electronic data. — [Bremen : Universität Bremen und der Deutschen Gesellschaft für Osteuropakunde, 2012]. — № 109. — P. 8–9. — Mode of access: World Wide Web: ukraine-nachrichten.de/nichtideologische-motivationen-swoboda-w%C3%A4hler_3682_meinungen-analysen (viewed on June 13, 2013). — Title from the screen.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПЛАГІАТ

Юридична відповідальність в Україні

Особа має право на використання твору (ів) без згоди автора або особи, яка має авторське право, шляхом відтворення уривків з опублікованих письмових творів, аудіовізуальних творів як ілюстрацій для навчання за умови, що обсяг такого відтворення відповідає зазначеній меті*.

Також і юридичні особи, а саме навчальні заклади мають право на використання твору (ів) без згоди автора або особи, яка має авторське право шляхом репрографічного відтворення для аудиторних занять опублікованих статей та інших невеликих за обсягом творів, а також уривків з письмовий творів та з ілюстраціями або без них, за умови коли: відтворення твору не є систематичним та здійснюється з метою навчання**.

* Ст. 23 Закону України «Про авторське право та суміжні права» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.

** Ст. 23 Закону України «Про авторське право та суміжні права» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.

Етична відповідальність

Доброчесність не потребує правил.

Альберт Камю

Кожному учаснику навчального процесу хочеться, щоб його поважали, цінували його думку. Кожному хочеться мати гарний імідж, який допоможе йому в майбутньому. Але над створенням такого іміджу потрібно завзято працювати.

Для того, щоб заслужити повагу вчителів та однокласників, треба докласти зусиль. По-перше, треба поважати оточуючих та ставитися до них з такою повагою, яку ти очікуєш від них.

Але якщо учень списує контрольну роботу або домашнє завдання, це є виявом неповаги до однокласників, в яких він списує. Адже ця контрольна та це завдання — результати інтелектуальної праці! Звісно, це не наукові монографії і не відкриття світового рівня. Однак кожне велике відкриття починається з маленького. Саме тому списування та інші види плагіату (навіть в невеликих масштабах) — це вияв неповаги до тих людей, які над ними працювали. І, звісно, людина, яка списує, навряд чи користуватиметься повагою учнів та педагогів. Скоріше за все, ця людина не матиме авторитету в колективі, її репутація буде далеко не найкращою.

На перший погляд, може здаватися, що імідж та репутація — речі не надто важливі, і, до того ж, їх завжди можна покращити. Однак це помилкова думка. Іноді один вчинок може сформувати негативне ставлення до тебе на багато років, або навіть на все життя. А ставлення інших до тебе, твій імідж, твоя репутація як учня, потім як студента та про-

фесіонала — це запорука твого творчого, освітнього та, в майбутньому, кар'єрного зростання.

Як захистити своє право на інтелектуальну власність

Захистити свої авторські або (і) суміжні права можна шляхом звернення до суду. Предметом позову може бути:

Відшкодування особистої немайнової шкоди та (або) майнової шкоди.

1. Вимагати визнання та поновлення всіх авторських прав.
2. Вимагати заборонити вчинення дії, що порушують авторські права та (або) створюють загрозу їх порушення.
3. Вимагати публікації відомостей про допущення порушення авторського права.
4. За порушення авторського права у вигляді незаконного (без дозволу автора або іншої правової підстави, передбаченої законом) розповсюдження або тиражування творів, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі, а саме від 340 грн., передбачено кримінальну відповідальність у вигляді штрафу від двохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до двох років, або позбавлення волі на той самий строк*.

* Ст. 176 Кримінального кодексу України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini/statja-176.htm.

Приклади відповідальності за плагіат у світі

Останнім часом в засобах масової інформації часто з'являються новини, пов'язані з плагіатом.

Мабуть, тобі також доводилося чути про те, що через плагіат можна втратити наукове знання. Таких прикладів в сучасному світі стає більше.

1. Так, у 2012 році Будапештський університет позбавив звання доктора наук президента Угорщини Пала Шмітта. У 2013 році Дюссельдорфський університет позбавив наукового ступеня міністра освіти і наукових досліджень Німеччини Аннетте Шаван. В обох випадках посадові особи змушені були залишити свої посади в результаті широкого суспільного розголосу.
2. Шрифт Arial, що використовується Microsoft протягом 19 років, це, насправді, шрифт Helvetica, створений в 1957 р. Цей випадок є досить відомим серед професійних дизайнерів. Проте це питання плагіату ніколи не розглядалося в суді.
3. У 1971 році колишній член групи «The Beatles» Джордж Харрісон ненавмисно використав мелодію дівочої групи «Chiffons» в своєму альбомі «My Sweet Lord». Група, якій належали права на цю пісню, подала до суду на Харрісона на 1,6 мільйона доларів компенсації.
4. У Народній Республіці Китай відеоігри є дуже популярними. Китайські виробники випускають Game Boy і клони Wii пульти, які потім продаються як Dr. Boy and Wii. Ззовні прототипи і його «клони вельми схожі.
5. У Німеччині дозволено копіювати веб-сайти. Вищий регіональний суд прийняв рішення,

що дозволяє копіювати сайти, включаючи всі зображення, весь контент без будь-яких дозволів. Авторське право не поширюється на веб-сайти і контент.

6. У 70-ті роки Німеччина започаткувала щорічну премію Plagiarius, щоб розпізнавати найсміливіші підробки. Німецький промисловий дизайнер Рідо-Буссе придумав ідею негативної премії, коли він виявив постачальника в Гонконзі, що скопіював ваги відомої німецької компанії Soehnle-Waagen. З 1977 року Aktion Plagiarius щорічно дає негативну нагороду «Plagiarius» для тих виробників і дистриб'юторів, яких журі визнавали винними в плагіаті та продажу дизайн імітацій. Мета — викрити недоброчесних ділових практик, які привласнюють інтелектуальну власність та видають її за своє власне творче досягнення. Aktion Plagiarius сприяє значною мірою підвищенню поінформованості громадськості і залученню уваги промисловості, політиків і споживачів до проблеми недоброчесності. Трофей — чорний гном з золотим носом — є символом продукту непомірного піратського прибутку. Цей гном був створений, щоб проілюструвати німецький афоризм «щоб заробити собі на золотий ніс», що означає, щоб заробити багато грошей*.
7. В Німеччині існує музей плагіату www.museum-plagiarius.de. Музей Plagiarius розташований в місті Золінгені і має більш ніж 350 оригінальних продуктів і їх зухвалі підробки.

* Більше інформації за посиланням: www.plagiarius.com.

ЛІТЕРАТУРА

- Academic Integrity at the Massachusetts Institute of Technology: A Handbook for Students [Electronic Research]. — Way of accesse : integrity.mit.edu.
- Harvard Guide to Using Sources [Electronic Research]. — Way of accesse : <http://isites.harvard.edu>.
- Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики» ; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. — К. : Таксон, 2016. — 234 с.
- Грицак Я. Страсті за націоналізмом: стара історія на новий лад / Я.Грицак. — К.: Критика, 2011. — 352 с.
- Посібник з академічної грамотності та етики [Electronic Research]. — Way of accesse : [fond.
http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/
academ_cult/books_ac-gr.pdf](http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/books_ac-gr.pdf).
- Энциклопедический словарь Ф.А.Брокгауза и И.А.Ефрона / Ф.А.Брокгауз, И.А.Ефрон. — 82 основн. и 4 дополн. в полутомах. — Т. XXIII, кн. 48. Як знайти свій стиль? — СПб., 1898.
- [kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini/
statja-176.htm](http://kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini/statja-176.htm)
- www.designpublisher.com
- www.law.cornell.edu/wex/intellectual_property

- www.plagiarism.org
- www.plagiarius.com
- www.wikipedia.org
- zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3792-12

Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP), що адмініструється Американськими Радами з міжнародної освіти за сприяння МОН України та підтримки Посольства США в Україні, на меті застосовувати спільний досвід США і України для розробки та втілення чотирирічного плану заходів, зміст яких полягає у орієнтації та навчанні студентів, викладачів та адміністраторів навчальних закладів України практичної цінності і важливості академічної доброчесності, наданні ресурсів і плану дій задля їхнього тісного залучення до зміцнення академічної доброчесності в освітньому середовищі. Паралельно, Проект залучатиме МОН, аби уможливити ключові операційні новації для підтримки стійких змін в освіті України на національному рівні. Ініціатори, виконавці та партнери Проекту розглядають формування академічної культури загалом й академічної доброчесності як її складової зокрема як важливу складову трансформації української освітньої системи.

Головними напрямками роботи Проекту є: створення суспільної підтримки академічної доброчесності через залучення студентських та викладацьких груп, обговорення важливості та аналізу наслідків дотримання або нехтування політиками академічної доброчесності на прикладі вітчизняного та міжнародного досвіду; розвиток навичок зі створення університетської бази з академічної доброчесності з застосуванням міжнародних практик, зокрема, через надання знань з академічної доброчесності для студентів, викладачів та адміністрації університету через спільні заходи та окремі підходи до роботи із представниками кожної освітньої групи; створення та запровадження норм на рівні університету та нормативних реформ на рівні Міністерства освіти та науки України задля підсилення інструментів контролю за дотриманням академічної доброчесності усіх учасників освітнього процесу.

saiup.org.ua

«АНТИПЛАГІАТ» ТОВ

info@unplag.com
unplag.com

Unplag.com — це сервіс перевірки студентських та наукових академічних робіт на плагіат.

Слоган компанії — «Заради кращої освіти». Отже ми віримо, що працюючи разом, ми можемо покращити освітню систему України та цілого світу.

Сервіс перевірки на плагіат наразі пропонує 3 типи перевірки:

- перевірка відносно WEB
- перевірка відносно внутрішньої бібліотеки
- перевірка відносно бази даних, що розташована на власних сервера ВНЗ.

Протестувати систему та перевірити, як виглядають звіти, наразі можливо повністю безкоштовно. Для цього необхідно лише зареєструватися на нашому сайті.

Karazin
Kharkiv National University

КЛАСИКА,
ЩО ВИПЕРЕДЖАЄ ЧАС

Цікаві факти про Каразінський університет

- Каразінський університет – один із найстаріших університетів Східної Європи, заснований у листопаді 1804 року з ініціативи видатного просвітителя Василя Каразіна.
- Урочисте відкриття університету відбулося 29 січня 1805 року.
- Каразінський університет – єдиний в Україні, де навчалися і працювали три лауреати Нобелівської премії: біолог Ілля Мечников, економіст Семен Кузнець та фізик Лев Ландау.
- До структури університету входять 20 факультетів та Каразінська школа бізнесу.
- Університет має власний музейний комплекс, до якого входять музей історії університету, музей археології та музей природи.
- Загальний фонд університетської бібліотеки налічує понад 3350000 примірників, серед яких близько 60000 рідкісних видань і рукописів.
- Каразінський університет – це 212 років класичної європейської освіти.
- За результатами щорічного рейтингу кращих вищих навчальних закладів світу QS World University Rankings за 2016 рік, Каразінський зайняв перше місце серед українських університетів.

Хочеш дізнатися більше?

Записуйся на екскурсію в рамках проекту «Відкрий для себе Каразінський!»

Тел. +38 (057) 705 00 81, +38 050 400 88 60

Сайт Каразінського університету:

www.univer.kharkov.ua

Портал для абітурієнтів Каразінського
start.karazin.ua

Довідкове видання

Довідник з академічної доброчесності
для школярів

(укр. мовою)

Комп'ютерне верстання та макет обкладинки
В. О. Трубчанінов

Підписано до друку 12.12.2016 р.

Формат видання 84x108/32.

Друк офсетний. Ум. друк. арк. 3,3

Тираж 200 пр.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Надруковано ТОВ «Тім Пабліш Груп»
61035, Україна, м. Харків, пр-т Гагаріна, 129
Тел.: (057) 755 38 01
E-mail: tpgtim@gmail.com
tpg.in.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстра
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 4252 від 29.12.11 р.

SAIUP.ORG.UA

Публікація даного матеріалу стала можливою завдяки підтримці американського народу відповідно до грантового договору № S-UP300-16-CA-001 з Посольством США в Україні. Думки, висловлені тут, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору Посольства США в Україні чи Уряду США.

Unplag.com[®]
PLAGIARISM DETECTION ENGINE